

בכורות פרק ה כל פסולי המוקדשין דף לה

המטיל מום בבכור בכוונה להתירו בשחיטה קנסו חכמים ואסרו לשחוט את הבכור, מעשה בגוי ותינוקות שהטילו מום בבכור והתירו חכמים לשוחטו ולא חששו שמא יתרגלו הקטנים שיתרגלו להטיל מומים או שיהודים ילמדו מהגוי, וכשחזרו והטילו מומים בשאר הבכורות אסרו חכמים לשוחטם, הכלל הוא שאם המטיל מום לא יודע שהוא מתיר את הבכור לאכילה לא קנסו, הגורם להטלת מום בבכור כגון שהניח בצק על אוזנו בשביל שכלב יאכלה קנסוהו חכמים. בכור שרדף אחרי אדם ובעט בו האדם ועשה בו מום לא קנסוהו משום שכוונתו הייתה להציל את עצמו ולא לעשות מום, יש שני נוסחים בדעת ר' פפא אם בעט לאחר שברח האם נחשב שעשה זאת בשביל להתירו באכילה וקנסוהו או שעשה זאת מתוך כעסו וצעריו ולא קנסוהו. ר' יהודה אמר שמותר להטיל מום בבכור קודם שיצא לאוויר העולם שאינו מתקדש עד הלידה, ואמר רבא שבבכור גדי יטיל מום באוזניו שהם גדולות ויוצאות לפני רוב הראש ובבכור כבש יטיל מום בשפתיים שיוצאות בתחילת הלידה, יש שאמרו שגם בבכור שה אפשר להטיל באוזן משום שהראש יוצא מצידו. רק מום ניכר מתיר בכור באכילה, במשנה כתוב שמום בחניכיים הקדמיות מתיר בכור וכן אם נעקרו לגמרי החניכיים הפנימיות והסביר רבא שלמרות שלא ניכר המום באכילה אבל כאשר פותח את פיו לפעות ניכר המום.

כתוב במשנה ג' דעות האם כהנים נאמנים להעיד על בכור שמומו נעשה בידי שמים, ונחלקו ר' יוחנן ור' אלעזר בביאור השיטות במשנה. א. ת"ק סבר שרועים ישראלים נאמנים אפילו כשהם עובדים אצל כהן ולא חוששים משום לגימה כלומר שישקרו

בשביל לאכול יחד עם הכהן, אבל רועים כהנים שעובדים אצל ישראל חשודים לשקר בשביל לקבל את הבכור לעצמם וכן רועים כהנים שעובדים אצל כהן חשודים משום גומלין כלומר שמעיד בשביל הבעלים ומחר הבעלים יעיד בשבילו, וסובר ת"ק ששני כהנים נאמנים להעיד על בכור של אחרים שאינם בני ביתו. בברייתא מובא דעת ר' יוסי שאפילו כהן אחד נאמן אם אינו בן בית, אבל בני בית אפילו 10 לא נאמנים. רשב"ג סבר שרועים נאמנים להעיד על בהמות של אחרים אפילו כהן לכהן וכהן אינו נאמן רק להעיד על עצמו, ר"מ אמר שכהנים לא נאמנים כלל בעדות בכורות היות וחשודים בדבר. ב. ת"ק סבר שאם הבעלים ישראל נאמנים אפילו רועים כהנים משום שיודעים שהבעלים ייתן את הבכור לתלמיד חכם ולא לרועה עם הארץ, אבל אם הבעלים כהן חשודים הרועים אפילו ישראלים משום לגימה ורועים כהנים חשודים גם משום גומלין. רשב"ג אומר שרועה כהן נאמן על בהמות של אחרים ולא על של עצמו. ר"מ אומר שכהנים לא נאמנים כלל. רבא פסק שהלכה כר' יוסי שאפילו 10 מבני ביתו של הכהן לא נאמנים, ר' נחמן פסק כרשב"ג שבני ביתו נאמנים וכך נפסק להלכה, אבל אשתו כגופו ואינה נאמנת.

ר' פפא שאל את אביו, הרי ר"מ סובר שכהנים חשודים להטיל מום בבכור, והחשוד לדבר אחד חשוד לכל התורה כולה והחשוד על דבר אין מעידו ואין דן עליו, וא"כ איך כהנים דנים בדיני תורה, ענה לו אביו שרק כאשר אדם מוחזק שהוא עובר עבירה בוודאות הוא נחשד על כל התורה, אבל כאן אנו רק חושדים בכהנים.